

Warszawa, dnia 21 sierpnia 2020 r.

Poz. 1430

**OBWIESZCZENIE
MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia 15 lipca 2020 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o Funduszu Dróg Samorządowych

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Dróg Samorządowych (Dz. U. poz. 2161), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018 (Dz. U. poz. 2371 oraz z 2018 r. poz. 2383),
- 2) ustawą z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1815 oraz z 2020 r. poz. 695)

oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 14 lipca 2020 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity ustawy nie obejmuje:

- 1) art. 40–42 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Dróg Samorządowych (Dz. U. poz. 2161), które stanowią:

„Art. 40. W ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2018 r. poz. 2129) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) uchyla się art. 58a;
- 2) po art. 58a dodaje się art. 58b w brzmieniu:

„Art. 58b. Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych dokonuje wpłat na rzecz Funduszu Dróg Samorządowych z przychodów uzyskanych przez Lasy Państwowe ze sprzedaży drewna w wysokości i na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Dróg Samorządowych (Dz. U. poz. 2161).”

Art. 41. W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799, z późn. zm.^{a)}) w art. 401c po ust. 11 dodaje się ust. 11a w brzmieniu:

„11a. Narodowy Fundusz corocznie dokonuje wpłat na rzecz Funduszu Dróg Samorządowych w wysokości i na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Dróg Samorządowych (Dz. U. poz. 2161).”

^{a)} Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1356, 1479, 1564, 1590, 1592, 1648 i 1722.

Art. 42. W ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1530) w art. 42 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w ust. 2 uchyla się pkt 5b;
 - 2) uchyla się ust. 9 i 10.”;
- 2) art. 38c, art. 38d i art. 39 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018 (Dz. U. poz. 2371 oraz z 2018 r. poz. 2383), które stanowią:

„Art. 38c. Środki, o których mowa w art. 29b–29d i art. 29f oraz art. 50 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 38b, stanowią wydatki budżetu państwa, które nie wygasają z upływem roku budżetowego. Przepisy art. 41 ust. 1 i 7 i art. 181 ust. 5 i 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz przepisy wydane na podstawie art. 41 ust. 2–6 i art. 198 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych stosuje się odpowiednio.

Art. 38d. 1. W celu realizacji zadań, o których mowa w art. 29b–29d, oraz na wpłatę do Funduszu Reprywatyzacji, na wpłatę do Funduszu Emerytur Pomostowych, na wpłatę do Funduszu Rezerwy Demograficznej, na wpłatę na fundusz zapasowy Narodowego Funduszu Zdrowia i na udzielenie dotacji, o której mowa w art. 11 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 38a, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, i art. 50 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 38b minister właściwy do spraw finansów publicznych może utworzyć w roku 2018 rezerwę celową z kwoty wydatków zablokowanych na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, do wysokości 10 985 732 tys. zł.

2. W przypadku utworzenia rezerwy celowej, o której mowa w ust. 1:

- 1) nie stosuje się trybu określonego w art. 177 ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- 2) nie stosuje się art. 177 ust. 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- 3) podziału tej rezerwy dokonuje minister właściwy do spraw finansów publicznych na wniosek właściwego ministra, nie później niż do dnia 28 grudnia 2018 r.”

„Art. 39. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.”;

- 3) odnośnika nr 1 oraz art. 38 ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1815 oraz z 2020 r. poz. 695), które stanowią:

„¹⁾ Niniejsza ustawa w zakresie swojej regulacji wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1972 z dnia 11 grudnia 2018 r. ustanawiającą Europejski kodeks łączności elektronicznej (Dz. Urz. UE L 321 z 17.12.2018, str. 36).”

„Art. 38. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 11 pkt 3 i 4, które wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia;
- 1a) art. 1 pkt 5, który wchodzi w życie z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 695);
- 2) art. 8 pkt 7 lit. b i art. 11 pkt 9 i 12 lit. b i c, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.;
- 3) art. 1 pkt 10 lit. a, b tiret pierwsze i trzecie oraz lit. c w zakresie art. 29 ust. 2a ustawy zmienianej w art. 1, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.”.

Marszałek Sejmu: *E. Witek*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej
Polskiej z dnia 15 lipca 2020 r. (poz. 1430)

USTAWA

z dnia 23 października 2018 r.

o Funduszu Dróg Samorządowych

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady:

- 1) działania Funduszu Dróg Samorządowych, zwanego dalej „Funduszem”;
- 2) gromadzenia środków Funduszu;
- 3) udzielania dofinansowania i finansowania ze środków Funduszu.

Art. 2. 1. Ilekroć w dalszych przepisach jest mowa o:

- 1) dojeździe do mostu – rozumie się przez to drogę publiczną lub jej odcinek łączący most z najbliższą drogą publiczną;
- 2) moście – rozumie się przez to budowlę, której funkcją jest w szczególności prowadzenie ruchu pojazdów w rozumieniu art. 2 pkt 31 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 110, 284, 568, 695 i 1087), przeznaczoną do przeprowadzania drogi nad przeszkodą wodną;
- 3) spółce – rozumie się przez to spółkę w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 1 grudnia 1995 r. o wpłatach z zysku przez jednoosobowe spółki Skarbu Państwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 16), z wyłączeniem spółki będącej operatorem systemu przesyłowego w rozumieniu ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2020 r. poz. 833, 843 i 1086).

2. Użyte w przepisach ustawy określenia „droga publiczna”, „droga powiatowa”, „droga gminna”, „droga wojewódzka”, „droga o znaczeniu obronnym”, „droga wewnętrzna”, „budowa”, „przebudowa”, „remont”, „skrzyżowanie” i „pas drogowy” odpowiadają znaczeniu, jakie im nadano w przepisach ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 470, 471 i 1087).

Rozdział 2

Fundusz Dróg Samorządowych

Art. 3. 1. Fundusz jest państwowym funduszem celowym.

2. Dysponentem Funduszu jest minister właściwy do spraw transportu.

Art. 4. 1. Fundusz gromadzi środki finansowe na zadania polegające na:

- 1) budowie, przebudowie lub remoncie dróg powiatowych, zwane dalej „zadaniami powiatowymi”, lub budowie, przebudowie lub remoncie dróg gminnych, zwane dalej „zadaniami gminnymi”;
- 2) budowie mostów lokalizowanych w ciągach dróg wojewódzkich, dróg powiatowych lub dróg gminnych, zwane dalej „zadaniami mostowymi”;
- 3) budowie, przebudowie lub remoncie dróg wojewódzkich, dróg powiatowych lub dróg gminnych o znaczeniu obronnym, zwane dalej „zadaniami obronnymi”.

2. Zadania, o których mowa w ust. 1, obejmują również przebudowę dróg wewnętrznych, które są następnie zaliczane do odpowiedniej kategorii dróg publicznych w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych.

3. W ramach realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, mogą być dofinansowane zadania polegające na budowie, przebudowie lub remoncie skrzyżowań z innymi drogami publicznymi.

4. Dofinansowanie realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, nie obejmuje kosztów nabywania nieruchomości pod pasy drogowe.

5. W ramach realizacji zadań mostowych dofinansowywane są zadania polegające na budowie, przebudowie lub remoncie dojazdu do mostu.

6. Dofinansowanie zadań mostowych nie obejmuje kosztów przygotowania inwestycji.

7. Przepisów ust. 1 nie stosuje się do dróg publicznych zarządzanych przez prezydenta miasta na prawach powiatu będącego siedzibą wojewody lub sejmiku województwa.

Art. 5. 1. Środki Funduszu pochodzą z:

- 1) wpłat Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, o którym mowa w art. 400 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219), w wysokości nie mniejszej niż 1,4 mld zł rocznie;
- 2) dotacji celowej z budżetu państwa z części budżetowej, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej, w wysokości 500 mln zł rocznie;
- 3) dotacji celowej z budżetu państwa z części budżetowej, której dysponentem jest minister właściwy do spraw transportu;
- 4) wpłat Dyrekcji Generalnej Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2020 r. poz. 6 i 148), w wysokości stanowiącej równoważność 2% przychodów uzyskanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe ze sprzedaży drewna;
- 5) wpłat spółek w wysokości 7,5% ich zysku po opodatkowaniu podatkiem dochodowym;
- 6) odsetek od wolnych środków przekazanych albo przyjmowanych w zarządzanie zgodnie z przepisami o finansach publicznych;
- 7) środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi;
- 8) wpływów ze skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w art. 6 ust. 1;
- 8a)¹⁾ kar pieniężnych, o których mowa w art. 39 ust. 3b i art. 40 ust. 2b ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, nałożonych na zarządcę drogi, o którym mowa w art. 19 ust. 2 pkt 2–4 i ust. 5 tej ustawy;
- 9) dobrowolnych wpłat, darowizn i zapisów;
- 10) wpływów z innych środków publicznych;
- 11) wpływów z innych tytułów.

2. Wpłat, o których mowa w ust. 1 pkt 1, dokonuje się w formie równych rat kwartalnych, w terminie do 25 dnia pierwszego miesiąca każdego kwartału kalendarzowego.

3. Wpłat, o których mowa w ust. 1 pkt 4, dokonuje się za każdy kwartał kalendarzowy, w terminie do 30 dnia pierwszego miesiąca następującego po tym kwartale.

4. Wpłat, o których mowa w ust. 1 pkt 5, dokonuje się co roku w terminie 14 dni po:

- 1) zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego spółki;
- 2) sporządzeniu rocznego sprawozdania finansowego spółki, jeśli zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r. poz. 351, 1495, 1571, 1655 i 1680 oraz z 2020 r. poz. 568) nie występuje obowiązek zatwierdzenia tego sprawozdania.

5. Do wpłat, o których mowa w ust. 1 pkt 5, stosuje się odpowiednio przepisy działów III i IV ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2019 r. poz. 900, z późn. zm.²⁾), z tym że uprawnienia organów podatkowych określone w tej ustawie przysługują ministrowi właściwemu do spraw transportu.

6. Do egzekucji wpłat, o których mowa w ust. 1 pkt 5, stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2019 r. poz. 1438, z późn. zm.³⁾).

7. W celu oceny prawidłowości wysokości wpłat, o których mowa w ust. 1 pkt 5, oraz terminowości ich dokonywania na żądanie ministra właściwego do spraw transportu naczelnicy urzędów skarbowych przekazują informacje o wysokości zysku spółek po opodatkowaniu podatkiem dochodowym.

8. Do wpłat, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 4 i 5, przepisów art. 55–58 i art. 64 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z późn. zm.⁴⁾) nie stosuje się.

¹⁾ Dodany przez art. 16 ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1815), która weszła w życie z dniem 25 października 2019 r.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2019 r. poz. 924, 1018, 1495, 1520, 1553, 1556, 1649, 1655, 1667, 1751, 1818, 1978, 2020 i 2200 oraz z 2020 r. poz. 285, 568, 695, 1065, 1086 i 1106.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2019 r. poz. 1495, 1501, 1553, 1579, 1798, 1901 i 2070 oraz z 2020 r. poz. 288.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2019 r. poz. 1622, 1649, 2020 i 2473 oraz z 2020 r. poz. 284, 374, 568, 695 i 1175.

Art. 6. 1. Minister właściwy do spraw budżetu, na wniosek dysponenta Funduszu, przekazuje Funduszowi skarbowe papiery wartościowe na dofinansowanie zadań, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 i 2.

2. Łączna wartość nominalna zobowiązań z tytułu wyemitowanych skarbowych papierów wartościowych przekazanych Funduszowi nie może przekroczyć kwoty 2,8 mld zł.

3. Minister właściwy do spraw budżetu określi, przez wydanie listu emisyjnego, warunki emisji skarbowych papierów wartościowych oraz sposób realizacji świadczeń z nich wynikających.

4. List emisyjny zawiera w szczególności:

- 1) datę emisji;
- 2) powołanie podstawy prawnej emisji;
- 3) jednostkową wartość nominalną w zł;
- 4) cenę zbycia lub sposób jej ustalenia;
- 5) stopę procentową lub sposób jej obliczania;
- 6) określenie sposobu i terminów wypłaty należności głównej oraz należności ubocznych;
- 7) datę, od której nalicza się oprocentowanie skarbowych papierów wartościowych tej emisji;
- 8) termin wykupu oraz zastrzeżenia w przedmiocie możliwości wcześniejszego wykupu.

5. Emisja skarbowych papierów wartościowych następuje z dniem zarejestrowania skarbowych papierów wartościowych w depozycie papierów wartościowych oraz w kwocie równej wartości nominalnej wyemitowanych papierów wartościowych.

6. Do emisji skarbowych papierów wartościowych nie stosuje się przepisów art. 98 i art. 102 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz przepisów wydanych na podstawie art. 97 tej ustawy.

7. Rozporządzanie skarbowymi papierami wartościowymi przekazanymi Funduszowi wymaga zgody ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Art. 7. 1. Środki Funduszu przeznaczane są na:

- 1) dofinansowanie zadań powiatowych oraz zadań gminnych;
- 2) dofinansowanie zadań mostowych;
- 3) finansowanie zadań obronnych;
- 4) wypłatę wynagrodzenia dla Banku Gospodarstwa Krajowego, zwanego dalej „Bankiem”, o którym mowa w art. 13 ust. 2.

2. Finansowanie zadań obronnych jest pokrywane ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2.

Art. 8. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób podziału środków Funduszu na zadania powiatowe oraz zadania gminne na poszczególne województwa, mając na uwadze:

- 1) długość sieci dróg powiatowych i dróg gminnych w województwie;
- 2) liczbę ludności i powierzchnię województwa;
- 3) wartość produktu krajowego brutto województwa.

Art. 9. 1. Dysponent Funduszu sporządza roczny plan finansowy Funduszu.

2. Projekt planu, o którym mowa w ust. 1, podlega uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych w terminie 5 dni roboczych od dnia jego przekazania przez dysponenta Funduszu.

3. W planie finansowym Funduszu wyodrębnia się rezerwę w kwocie stanowiącej równowartość 5% planowanych wydatków Funduszu w danym roku.

4. Podmioty, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, 4 i 5, nie później niż do dnia 1 kwietnia roku poprzedzającego rok, w którym plan finansowy Funduszu ma obowiązywać, przekazują do dysponenta Funduszu prognozę wpłat, przychodów i zysków, o których mowa w art. 5 pkt 1, 4 i 5, na dany rok.

Art. 10. 1. Dysponent Funduszu przekazuje wojewodzie środki Funduszu na dofinansowanie zadań powiatowych i zadań gminnych oraz zadań mostowych w danym województwie.

2. Środki, o których mowa w ust. 1, gromadzone są na wyodrębnionym subkoncie Funduszu.

3. Wojewoda zawiera z dysponentem Funduszu porozumienie określające warunki dofinansowania zadań powiatowych i zadań gminnych oraz zadań mostowych w danym województwie.

4. Porozumienie, o którym mowa w ust. 3, określa w szczególności:

- 1) sposób i terminy przekazywania,
- 2) termin i sposób rozliczenia,
- 3) termin zwrotu niewykorzystanych

– środków, o których mowa w ust. 1.

5. Warunkiem przekazania środków, o których mowa w ust. 1, jest doręczenie dysponentowi Funduszu harmonogramów, o których mowa w art. 26 ust. 5 i 10 lub art. 34 ust. 4.

Art. 11. 1. Wojewoda dokonuje wypłat środków, o których mowa w art. 10 ust. 1, na rzecz jednostek samorządu terytorialnego realizujących zadania powiatowe i zadania gminne albo zadania mostowe w terminach wynikających z umów, o których mowa w art. 28 ust. 1 albo art. 36 ust. 1.

2. Dysponent Funduszu dokonuje wypłat ze środków Funduszu na rzecz jednostek samorządu terytorialnego realizujących zadania obronne w terminach wynikających z umów, o których mowa w art. 39 ust. 4.

Art. 12. Dysponent Funduszu sporządza sprawozdanie z wykonania rocznego planu finansowego Funduszu.

Art. 13. 1. Bank prowadzi obsługę bankową Funduszu na zasadach określonych w umowie z dysponentem Funduszu.

2. Wysokość wynagrodzenia Banku za prowadzenie obsługi bankowej Funduszu nie może przekroczyć średniej wysokości wynagrodzenia pobieranego przez Bank za obsługę bankową innych państwowych funduszy celowych.

3. W umowie, o której mowa w ust. 1, dysponent Funduszu może zlecić Bankowi wykonywanie:

- 1) obsługi księgowej Funduszu;
- 2) usług konsultacyjno-doradczych na rzecz Funduszu w sprawach finansowych.

4. Dysponent Funduszu może również zlecić w odrębnej umowie Bankowi otwarcie i prowadzenie rachunku papierów wartościowych, na którym zostaną zapisane skarbowe papiery wartościowe, o których mowa w art. 6 ust. 1, lub świadczenie innych usług związanych z tymi papierami.

Rozdział 3

Zasady udzielania dofinansowania i finansowania ze środków Funduszu

Art. 14. 1. Jednostka samorządu terytorialnego może otrzymać ze środków Funduszu dofinansowanie zadania powiatowego albo zadania gminnego w wysokości do 80% kosztów realizacji tego zadania.

2. Wysokość dofinansowania ustala się, biorąc pod uwagę dochody własne danej jednostki samorządu terytorialnego rozumiane jako dochody, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 23, 374 i 1086), pomniejszone o wpłaty danej jednostki samorządu terytorialnego z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej, o których mowa odpowiednio w art. 29 i art. 30 tej ustawy, i powiększone o przysługujące danej jednostce samorządu terytorialnego część wyrównawczą i część równoważącą subwencji ogólnej na mieszkańca tej jednostki, w stosunku do średniego dochodu własnego jednostek samorządu terytorialnego danego szczebla w skali kraju, pomniejszonych o sumę wpłat jednostek samorządu terytorialnego danego szczebla z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej i sumy przysługujących im części wyrównawczych i równoważących subwencji ogólnej na mieszkańca jednostek samorządu terytorialnego danego szczebla.

3. Podstawę do wyliczenia dochodów, o których mowa w ust. 2, stanowią:

- 1) dochody własne, ustalone za rok poprzedzający rok bazowy, a także część wyrównawcza i część równoważącą subwencji ogólnej oraz wpłaty do budżetu państwa ustalone na rok bazowy;
- 2) liczba mieszkańców zamieszkałych na obszarze danej jednostki samorządu terytorialnego i obszarze kraju, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok bazowy, ustalona przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego do dnia 31 maja roku bazowego.

4. Wysokość dofinansowania udzielonego na zadanie powiatowe albo zadanie gminne nie może przekroczyć kwoty 30 mln zł.

Art. 15. Suma wydatków Funduszu przeznaczonych na dofinansowanie zadań powiatowych oraz zadań gminnych, których przewidywany czas realizacji jest dłuższy niż 12 miesięcy, zwanych dalej „zadaniami wieloletnimi”, nie może przekraczać 75% przychodów Funduszu, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, w danym roku kalendarzowym.

Art. 16. Jednostka samorządu terytorialnego może otrzymać ze środków Funduszu dofinansowanie zadania mostowego w wysokości 80% kosztów realizacji tego zadania.

Art. 17. Środki własne jednostek samorządu terytorialnego przeznaczone na realizację zadań powiatowych, zadań gminnych oraz zadań mostowych nie mogą obejmować środków pochodzących z budżetu państwa oraz z budżetu Unii Europejskiej.

Art. 18. Jednostka samorządu terytorialnego otrzymuje z Funduszu środki na sfinansowanie zadania obronnego obejmujące całość kosztów realizacji tego zadania.

Art. 19. Dofinansowanie albo finansowanie udzielone ze środków Funduszu nie stanowi dotacji w rozumieniu art. 126 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Art. 20. 1. Dysponent Funduszu w terminie od dnia 1 lipca do dnia 15 lipca roku kalendarzowego informuje wojewodów o przewidywanej wysokości środków przeznaczonych na dofinansowanie zadań powiatowych oraz zadań gminnych na dane województwo, w tym zadań wieloletnich, z uwzględnieniem przepisów wydanych na podstawie art. 8.

2. Po otrzymaniu informacji, o której mowa w ust. 1, wojewoda dokonuje podziału tych środków między zadania powiatowe i zadania gminne, uwzględniając liczbę powiatów i gmin w województwie.

Art. 21. 1. Nabór wniosków na dofinansowanie zadań powiatowych oraz zadań gminnych, zwany dalej „naborem”, ogłasza i przeprowadza wojewoda dla jednostek samorządu terytorialnego znajdujących się na terenie danego województwa.

2. Nabór jest przeprowadzany przynajmniej raz w roku kalendarzowym, po otrzymaniu przez wojewodę informacji, o której mowa w art. 20 ust. 1, chyba że kwota przewidziana na dane województwo w celu realizacji zadań powiatowych oraz zadań gminnych została wyczerpana ze względu na zobowiązania wynikające z umów, o których mowa w art. 28 ust. 1, na podstawie których udzielono dofinansowania na zadania wieloletnie.

3. Nabór, o którym mowa w ust. 2, jest ogłaszany w terminie 14 dni od dnia otrzymania przez wojewodę informacji, o której mowa w art. 20 ust. 1.

4. Wojewoda może przeprowadzić kolejny nabór w przypadku, gdy po przeprowadzeniu poprzedniego naboru pozostań środki, które nie zostały wyczerpane na dofinansowanie zadań powiatowych oraz zadań gminnych w danym roku.

5. Wojewoda może ogłaszać nabory zgodnie z ust. 4 do wyczerpania środków przeznaczonych w danym roku na dofinansowanie zadań powiatowych oraz zadań gminnych w województwie.

6. Ogłoszenie o naborze jest udostępniane w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego wojewodę.

7. Ogłoszenie o naborze zawiera informacje obejmujące w szczególności:

- 1) wysokość środków przeznaczonych na dofinansowanie zadań powiatowych oraz zadań gminnych, w tym zadań wieloletnich, w danym województwie, z uwzględnieniem podziału środków dokonanego zgodnie z art. 20 ust. 2:
 - a) ustaloną na podstawie informacji, o której mowa w art. 20 ust. 1, oraz uwzględniającą kwotę zobowiązań wynikających z umów, o których mowa w art. 28 ust. 1, na podstawie których udzielono dofinansowania na zadania wieloletnie – w przypadku naboru, o którym mowa w ust. 2,
 - b) obejmującą środki, które nie zostały wyczerpane na dofinansowanie zadań powiatowych oraz zadań gminnych w ramach poprzednich naborów przeprowadzonych w danym województwie – w przypadku naboru, o którym mowa w ust. 4;
- 2) wymogi formalne, które powinien spełniać wniosek o dofinansowanie zadania powiatowego oraz zadania gminnego, w tym jego wzór;
- 3) termin, miejsce i sposób składania wniosków o dofinansowanie zadań powiatowych oraz zadań gminnych.

Art. 22. 1. Wojewoda przeprowadza nabór przy pomocy komisji, która dokonuje oceny wniosków o dofinansowanie zadań powiatowych oraz zadań gminnych, zwanej dalej „komisją”.

2. Członków komisji powołuje wojewoda.

3. W skład komisji wchodzi:

- 1) dwie osoby wyznaczone przez wojewodę;
- 2) po jednym przedstawicielu właściwych miejscowo dla danego województwa organów Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, Policji oraz nadzoru budowlanego, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r. poz. 1186, z późn. zm.⁵⁾).

4. Komisji przewodniczy osoba wyznaczona przez wojewodę spośród osób, o których mowa w ust. 3 pkt 1. Wojewoda ustala regulamin działania komisji.

5. Obsługę administracyjną komisji wykonuje urząd obsługujący wojewodę, który powołał daną komisję.

Art. 23. 1. Wniosek o dofinansowanie zadania powiatowego albo zadania gminnego składa właściwy zarządca drogi powiatowej albo drogi gminnej.

2. We wniosku o dofinansowanie, o którym mowa w ust. 1, określa się przewidywany koszt i czas realizacji zadania oraz termin dokonywania wypłat na rzecz wykonawcy zadania. Ponadto wniosek o dofinansowanie, o którym mowa w ust. 1, spełnia wymogi formalne określone w ogłoszeniu o naborze, zgodnie z art. 21 ust. 7 pkt 2.

3. Wnioski o dofinansowanie, o których mowa w ust. 1, składa się w terminie 30 dni od dnia udostępnienia ogłoszenia o naborze w sposób określony w art. 21 ust. 6. Wnioski złożone po tym terminie pozostawia się bez rozpatrzenia.

4. W przypadku gdy wniosek o dofinansowanie, o którym mowa w ust. 1:

- 1) nie spełnia wymogów formalnych, o których mowa w ust. 2, lub określonych w ogłoszeniu o naborze, zgodnie z art. 21 ust. 7 pkt 2,
- 2) zawiera oczywiste omyłki

– komisja wzywa wnioskodawcę, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku, do jego uzupełnienia lub poprawienia w nim oczywistych omyłek, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia.

5. Wnioskodawca, uzupełniając lub poprawiając wniosek o dofinansowanie, o którym mowa w ust. 1, zgodnie z ust. 4, nie może załączyć dokumentów datowanych na dzień po złożeniu wniosku, o czym komisja poucza wnioskodawcę, kierując do niego wezwanie, o którym mowa w ust. 4.

Art. 24. 1. Komisja dokonuje oceny wniosków o dofinansowanie, o których mowa w art. 23 ust. 1, mając na celu wyrównywanie potencjału społeczno-gospodarczego, poprawę jakości życia mieszkańców i zapewnienie spójności terytorialnej na obszarze województwa i biorąc pod uwagę:

- 1) poprawę stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- 2) zapewnienie spójności sieci dróg publicznych;
- 3) podnoszenie standardów technicznych dróg powiatowych i dróg gminnych oraz zachowanie jednorodności sieci dróg powiatowych i dróg gminnych pod względem spełniania tych standardów;
- 4) zwiększenie dostępności transportowej jednostek administracyjnych;
- 5) poprawę dostępności terenów inwestycyjnych.

2. Ocena, o której mowa w ust. 1, jest dokonywana w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku o dofinansowanie, o którym mowa w art. 23 ust. 1, albo jego uzupełnienia lub poprawienia zgodnie z art. 23 ust. 4 i 5.

3. Komisja, w celu usunięcia wątpliwości dotyczących treści wniosku o dofinansowanie, o którym mowa w art. 23 ust. 1, może wystąpić do wnioskodawcy o udzielenie informacji lub wyjaśnień w wyznaczonym terminie.

4. Wnioskodawca, udzielając informacji lub wyjaśnień, o których mowa w ust. 3, może złożyć stosowne dokumenty, z wyjątkiem dokumentów, o których mowa w art. 23 ust. 5.

5. Na podstawie oceny, o której mowa w ust. 1, komisja ustala listę zadań powiatowych oraz zadań gminnych rekomendowanych do dofinansowania ze środków Funduszu.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2019 r. poz. 1309, 1524, 1696, 1712, 1815, 2166 i 2170 oraz z 2020 r. poz. 148, 471, 695, 782 i 1086.

6. Lista, o której mowa w ust. 5, jest sporządzana w podziale na zadania powiatowe i zadania gminne oraz obejmuje:

- 1) listę, na której umieszcza się zadania powiatowe albo zadania gminne rekomendowane do dofinansowania do wysokości środków przeznaczonych na dofinansowanie w danym województwie, o której mowa w art. 21 ust. 7 pkt 1, zwaną dalej „listą podstawową”;
- 2) listę, na której umieszcza się zadania powiatowe albo zadania gminne rekomendowane do dofinansowania, które nie zmieściły się w wysokości środków przeznaczonych na dofinansowanie w danym województwie, o której mowa w art. 21 ust. 7 pkt 1, do kwoty stanowiącej równowartość 50% kwoty tych środków, zwaną dalej „listą rezerwową”.

7. Sporządzając listę, o której mowa w ust. 5, komisja ustala wysokość dofinansowania dla poszczególnych zadań powiatowych oraz zadań gminnych zgodnie z art. 14 i art. 15.

8. Lista, o której mowa w ust. 5, zawiera w szczególności:

- 1) przyznane miejsce na liście, uszeregowane od najbardziej do najmniej priorytetowego zadania rekomendowanego do dofinansowania;
- 2) nazwę jednostki samorządu terytorialnego będącej beneficjentem dofinansowania;
- 3) nazwę zadania;
- 4) przewidywany koszt realizacji zadania, ustalony na podstawie informacji zawartej we wniosku o dofinansowanie, o którym mowa w art. 23 ust. 1, zgodnie z art. 23 ust. 2;
- 5) przewidywany okres realizacji zadania;
- 6) proponowany procent dofinansowania zadania;
- 7) proponowaną kwotę dofinansowania, a w przypadku zadań wieloletnich – proponowaną kwotę dofinansowania w podziale na poszczególne lata.

9. Komisja pisemnie informuje wnioskodawcę o umieszczeniu zadania na liście, o której mowa w ust. 5.

Art. 25. 1. W terminie 4 miesięcy od dnia ogłoszenia naboru wojewoda przedstawia ministrowi właściwemu do spraw transportu listę, o której mowa w art. 24 ust. 5.

2. Minister właściwy do spraw transportu dokonuje analizy prawidłowości sporządzonych przez wojewodów list, o których mowa w art. 24 ust. 5, pod względem:

- 1) ich zgodności z wysokością środków przeznaczonych w planie finansowym Funduszu załączonym do ustawy budżetowej na dany rok albo do projektu tej ustawy na dofinansowanie zadań powiatowych oraz zadań gminnych, z uwzględnieniem podziału środków na poszczególne województwa dokonanego zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 8;
- 2) zgodności proponowanych kwot dofinansowania poszczególnych zadań powiatowych oraz zadań gminnych z art. 14 i art. 15.

3. W przypadku stwierdzenia, na podstawie analizy, o której mowa w ust. 2, nieprawidłowości w sporządzeniu listy, o której mowa w art. 24 ust. 5, minister właściwy do spraw transportu wzywa wojewodę do jej poprawienia. Wojewoda przedstawia poprawioną listę w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania.

4. Minister właściwy do spraw transportu przedstawia Prezesowi Rady Ministrów do zatwierdzenia listy, o których mowa w art. 24 ust. 5, z uwzględnieniem poprawek, o których mowa w ust. 3, jednocześnie dla wszystkich województw.

Art. 26. 1. Po otrzymaniu od ministra właściwego do spraw transportu list, o których mowa w art. 24 ust. 5, Prezes Rady Ministrów może:

- 1) dokonać zmian na listach, o których mowa w art. 24 ust. 5,
- 2) wskazać do dofinansowania dodatkowe zadania powiatowe lub zadania gminne

– mając na względzie poprawę dostępności komunikacyjnej obszarów o niższej zamożności, wyrównywanie szans rozwojowych regionów i budowanie spójności terytorialnej kraju lub zgodność z programami realizowanymi przez Radę Ministrów.

2. W wyniku dokonania zmian na listach lub wskazania dodatkowych zadań do dofinansowania, zgodnie z ust. 1, Prezes Rady Ministrów może dokonać podziału rezerwy, o której mowa w art. 9 ust. 3.

3. Prezes Rady Ministrów zatwierdza ostateczną:

- 1) listę zadań powiatowych oraz zadań gminnych przeznaczonych do dofinansowania w danym województwie w podziale na listę podstawową i listę rezerwową, z uwzględnieniem zmian dokonanych zgodnie z ust. 1;
- 2) wysokość dofinansowania zadań powiatowych oraz zadań gminnych w danym województwie, uwzględniając:
 - a) wysokość środków przeznaczonych w planie finansowym Funduszu załączonym do ustawy budżetowej na dany rok na dofinansowanie zadań powiatowych oraz zadań gminnych, z uwzględnieniem podziału środków na poszczególne województwa dokonanej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 8,
 - b) podział rezerwy, o której mowa w art. 9 ust. 3, dokonany zgodnie z ust. 2.

4. Wnioskodawcy otrzymują dofinansowanie zadań powiatowych oraz zadań gminnych na podstawie ostatecznej listy, o której mowa w ust. 3 pkt 1, do ostatecznej wysokości dofinansowania, o której mowa w ust. 3 pkt 2.

5. W terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia przez Prezesa Rady Ministrów listy zadań powiatowych oraz zadań gminnych przeznaczonych do dofinansowania w danym województwie wojewoda doręcza dysponentowi Funduszu przewidywany harmonogram przekazywania środków Funduszu na zadania przeznaczone do dofinansowania. Harmonogram sporządza się w układzie miesięcznym.

6. Lista, o której mowa w ust. 3 pkt 1, może ulec zmianie wyłącznie w przypadku:

- 1) rezygnacji wnioskodawcy z udzielonego dofinansowania;
- 2) zmniejszenia wysokości dofinansowania w wyniku przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia na realizację zadania objętego wnioskiem o dofinansowanie, o którym mowa w art. 23 ust. 1;
- 3) o którym mowa w art. 28 ust. 7.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6, zadanie o najwyższym priorytecie do dofinansowania umieszczone na liście rezerwowej jest przenoszone na listę podstawową, do wysokości środków przeznaczonych na dofinansowanie w danym województwie.

8. Wojewoda niezwłocznie przekazuje Prezesowi Rady Ministrów i ministrowi właściwemu do spraw transportu informację o zmianie listy zadań powiatowych oraz zadań gminnych przeznaczonych do dofinansowania w danym województwie, o której mowa w ust. 6. Przepisy art. 25 ust. 2 i 3 stosuje się.

9. Lista zadań powiatowych oraz zadań gminnych przeznaczonych do dofinansowania w danym województwie zmieniona zgodnie z ust. 8 nie wymaga zatwierdzenia przez Prezesa Rady Ministrów.

10. W terminie 30 dni od dnia zmiany listy zadań powiatowych oraz zadań gminnych przeznaczonych do dofinansowania w danym województwie zgodnie z ust. 8 wojewoda doręcza dysponentowi Funduszu przewidywany harmonogram przekazywania środków Funduszu na zadania przeznaczone do dofinansowania. Przepis ust. 5 zdanie drugie stosuje się.

Art. 27. Do procedury udzielania dofinansowania zadań powiatowych oraz zadań gminnych ze środków Funduszu, w tym do:

- 1) składania wniosków o dofinansowanie, o których mowa w art. 23 ust. 1, i ich oceny,
- 2) ustalania list, o których mowa w art. 24 ust. 5,
- 3) wprowadzania na listach, o których mowa w art. 24 ust. 5, zmian, zgodnie z art. 26 ust. 1, oraz zatwierdzania tych list, zgodnie z art. 26 ust. 3 pkt 1

– nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 i 695), z wyjątkiem przepisów dotyczących doręczeń i sposobu obliczania terminów.

Art. 28. 1. Na podstawie listy zadań powiatowych oraz zadań gminnych przeznaczonych do dofinansowania w danym województwie, o której mowa w art. 26 ust. 3 pkt 1 albo ust. 8, wojewoda zawiera umowy z wnioskodawcami o udzielenie dofinansowania zadania powiatowego albo zadania gminnego.

2. Umowa, o której mowa w ust. 1, stanowi zapewnienie dofinansowania określonego w niej zadania powiatowego albo zadania gminnego oraz oznacza zaciągnięcie przez wojewodę zobowiązań do wysokości wskazanej w umowie.

3. Dofinansowanie może zostać przekazane wnioskodawcy po zawarciu przez niego umowy na realizację zadania objętego wnioskiem o dofinansowanie, o którym mowa w art. 23 ust. 1.

4. Umowa, o której mowa w ust. 1, określa w szczególności:

- 1) szczegółowy opis zadania, na które dofinansowanie zostało udzielone, oraz termin jego oddania do użytkowania;
- 2) przyznaną wysokość dofinansowania ustaloną zgodnie z art. 14;
- 3) tryb i termin płatności dofinansowania, z uwzględnieniem ust. 3;
- 4) wysokość udziału środków własnych, z uwzględnieniem art. 17;
- 5) tryb i termin rozliczenia dofinansowania w zakresach rzeczowym i finansowym, z uwzględnieniem ust. 6;
- 6) termin zwrotu niewykorzystanego dofinansowania;
- 7) tryb kontroli wykonania zadania, z uwzględnieniem art. 31 ust. 1 i 2, przy czym w umowie można postanowić, że kontrola będzie prowadzona na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

5. Termin, o którym mowa w ust. 4 pkt 1, może zostać zmieniony przez strony umowy, z zastrzeżeniem że jego wydłużenie może nastąpić wyłącznie z przyczyn obiektywnych.

6. Termin rozliczenia dofinansowania, o którym mowa w ust. 4 pkt 5, nie może być dłuższy niż 60 dni od dnia, w którym dokonana została ostatnia płatność związana z dofinansowaniem zadania, na które udzielono dofinansowania ze środków Funduszu.

7. Umowa, o której mowa w ust. 1, wygasa z mocy prawa, jeśli wnioskodawca nie rozpocznie w terminie 30 dni od dnia jej zawarcia:

- 1) robót budowlanych w celu realizacji zadania objętego wnioskiem o dofinansowanie, o którym mowa w art. 23 ust. 1 – w przypadku gdy na roboty te nie jest prowadzone postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego;
- 2) postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na realizację zadania objętego wnioskiem o dofinansowanie, o którym mowa w art. 23 ust. 1 – w pozostałych przypadkach.

Art. 29. 1. Wnioskodawca, któremu zostało udzielone dofinansowanie, jest obowiązany do:

- 1) prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej otrzymanych środków Funduszu oraz wydatków dokonywanych z tych środków;
- 2) przekazania rozliczenia dofinansowania w zakresach rzeczowym i finansowym w terminie określonym w umowie, o której mowa w art. 28 ust. 1.

2. Zatwierdzenie przez właściwego wojewodę rozliczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, powinno nastąpić w terminie 30 dni od dnia jego przekazania przez wnioskodawcę.

3. W terminie do dnia 31 stycznia danego roku wojewoda przedstawia ministrowi właściwemu do spraw transportu sprawozdanie z realizacji zadań powiatowych i zadań gminnych, na które zostało udzielone dofinansowanie w danym województwie, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego.

4. W terminie do dnia 31 marca danego roku minister właściwy do spraw transportu przedstawia Prezesowi Rady Ministrów zbiorcze sprawozdanie z realizacji zadań, na które zostało udzielone dofinansowanie, w podziale na poszczególne województwa, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego.

Art. 30. 1. W przypadku gdy przedmiotem zadania, na które przekazano dofinansowanie, jest droga, która ma zostać zaliczona do kategorii dróg publicznych, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego jest obowiązany podjąć uchwałę w sprawie zaliczenia tej drogi do odpowiedniej kategorii w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, w terminie 12 miesięcy od dnia zatwierdzenia rozliczenia dofinansowania zadania zgodnie z art. 29 ust. 2.

2. Jednostka samorządu terytorialnego niezwłocznie przekazuje uchwałę w sprawie zaliczenia, o którym mowa w ust. 1, wojewodzie.

Art. 31. 1. Wojewoda kontroluje sposób i terminowość wykonania:

- 1) zadania, na które zostało udzielone dofinansowanie, mając na uwadze postanowienia umowy, o której mowa w art. 28 ust. 1, oraz uwzględniając art. 28 ust. 7;
- 2) obowiązków nałożonych na jednostkę samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 30.

2. Przedmiotem kontroli, o której mowa w ust. 1 pkt 1, jest prawidłowość wykorzystania dofinansowania środków z Funduszu, pod względem zgodności z przeznaczeniem oraz wysokości wykorzystanego dofinansowania a stopniem realizacji zadania, na które udzielono dofinansowania, oraz termin oddania do użytkowania, o którym mowa w art. 28 ust. 4 pkt 1.

3. Dofinansowanie:

- 1) wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem,
- 2) pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości

– podlega zwrotowi do Funduszu wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w terminie 15 dni od dnia stwierdzenia okoliczności, o których mowa w pkt 1 lub pkt 2.

4. Dofinansowaniem wykorzystanym niezgodnie z przeznaczeniem jest dofinansowanie wykorzystane na dofinansowanie zadania:

- 1) innego niż wskazane w umowie, o której mowa w art. 28 ust. 1;
- 2) które nie zostało oddane do użytkowania w okresie 90 dni od terminu ustalonego zgodnie z art. 28 ust. 4 pkt 1 albo ust. 5;
- 3) co do którego właściwa jednostka samorządu terytorialnego nie wykonała obowiązku zaliczenia drogi do odpowiedniej kategorii zgodnie z art. 30 ust. 1 albo została ostatecznie lub prawomocnie stwierdzona nieważność uchwały w sprawie tego zaliczenia.

5. Dofinansowaniem pobranym nienależnie jest dofinansowanie udzielone bez podstawy prawnej.

6. Dofinansowaniem pobranym w nadmiernej wysokości jest dofinansowanie otrzymane w wysokości wyższej niż określona w umowie, o której mowa w art. 28 ust. 1, lub wyższej niż niezbędna na dofinansowanie danego zadania.

7. Zwrotowi do Funduszu podlega ta część dofinansowania, która została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, nienależnie pobrana lub pobrana w nadmiernej wysokości.

8. Odsetki od dofinansowania podlegającego zwrotowi do Funduszu nalicza się, począwszy od dnia:

- 1) przekazania dofinansowania wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem;
- 2) stwierdzenia nienależnego pobrania dofinansowania lub pobrania go w nadmiernej wysokości.

9. W przypadku niedokonania zwrotu dofinansowania w terminie, o którym mowa w ust. 3, albo w przypadku stwierdzenia na podstawie rozliczenia, o którym mowa w art. 29 ust. 1 pkt 2, że dofinansowanie wykorzystane zostało w części lub całości niezgodnie z przeznaczeniem albo pobrane niezależnie lub pobrane w nadmiernej wysokości właściwy wojewoda wydaje decyzję określającą kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki. O wydaniu decyzji wojewoda informuje dysponenta Funduszu.

10. W przypadku, o którym mowa w ust. 9, zwrot dofinansowania jest dokonywany na rachunek bankowy urzędu obsługującego wojewodę, który wydał decyzję, o której mowa w tym przepisie. Wojewoda przekazuje zgromadzone środki do Funduszu w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania.

11. Odwołanie od decyzji, o której mowa w ust. 9, rozpatruje minister właściwy do spraw transportu.

12. Do decyzji, o której mowa w ust. 9, stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

13. Do spraw dotyczących zwrotu dofinansowania wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem albo pobranego nienależnie lub w nadmiernej wysokości nieuregulowanych niniejszą ustawą stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa.

Art. 32. 1. Dofinansowanie ze środków Funduszu może być przekazane wyłącznie na zadania mostowe, na które udzielono dofinansowania kosztów przygotowania inwestycji na podstawie programu uchwalonego przez Radę Ministrów na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 i 2020).

2. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego informuje ministra właściwego do spraw transportu o zadaniach mostowych, na które udzielono dofinansowania zgodnie z ust. 1.

Art. 33. 1. Nabór wniosków o dofinansowanie zadań mostowych przeprowadza minister właściwy do spraw transportu. Minister informuje o naborze za pośrednictwem Biuletynu Informacji Publicznej urzędu go obsługującego, wskazując w szczególności miejsce i sposób składania wniosków o dofinansowanie zadań mostowych oraz wzór tego wniosku.

2. Wnioski o dofinansowanie, o których mowa w ust. 1, są składane do ministra właściwego do spraw transportu w terminie od dnia 1 stycznia do dnia 31 marca każdego roku przez właściwego zarządcę drogi, w ciągu której ma się znajdować zadanie mostowe objęte tym wnioskiem.

3. Wniosek o dofinansowanie, o którym mowa w ust. 1, złożony w innym terminie niż określony w ust. 2 pozostawia się bez rozpoznania.

4. We wniosku o dofinansowanie, o którym mowa w ust. 1, określa się przewidywany koszt realizacji zadania oraz termin dokonywania wypłat na rzecz wykonawcy zadania.

5. W przypadku gdy wniosek o dofinansowanie, o którym mowa w ust. 1:

- 1) nie spełnia wymogów formalnych, o których mowa w ust. 4, lub nie został sporządzony zgodnie z wzorem wskazanym zgodnie z ust. 1,
- 2) zawiera oczywiste omyłki

– minister właściwy do spraw transportu wzywa wnioskodawcę do jego uzupełnienia lub poprawienia w nim oczywistych omyłek, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia.

6. Wnioskodawca, uzupełniając lub poprawiając wniosek o dofinansowanie, o którym mowa w ust. 1, zgodnie z ust. 5, nie może załączyć dokumentów datowanych na dzień po złożeniu wniosku, o czym minister właściwy do spraw transportu poucza wnioskodawcę, kierując do niego wezwanie, o którym mowa w ust. 5.

Art. 34. 1. Minister właściwy do spraw transportu umieszcza zadanie mostowe na liście zadań mostowych do dofinansowania ze środków Funduszu, w przypadku gdy wniosek o dofinansowanie, o którym mowa w art. 33 ust. 1, dotyczy zadania, o którym mowa w art. 32 ust. 1. Minister sporządza jedną listę dla wszystkich zadań mostowych, które zostały przeznaczone do dofinansowania ze środków Funduszu w poszczególnych latach.

2. Lista, o której mowa w ust. 1, sporządzana jest według kolejności wpływu wniosków o dofinansowanie, o których mowa w art. 33 ust. 1. W przypadku wniosku o dofinansowanie, o którym mowa w art. 33 ust. 1, co do którego minister właściwy do spraw transportu wezwał wnioskodawcę do jego uzupełnienia lub poprawienia, zgodnie z art. 33 ust. 5, za datę wpływu uznaje się dzień, w którym wniosek został uzupełniony lub poprawiony.

3. Na podstawie listy, o której mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw transportu udziela dofinansowania na zadanie mostowe ze środków Funduszu do wysokości środków przeznaczonych na dofinansowanie zadań mostowych ustalonej w planie finansowym Funduszu załączonym do ustawy budżetowej na dany rok, o czym niezwłocznie informuje wojewodę, przekazując mu kopię wniosku o dofinansowanie, o którym mowa w art. 33 ust. 1.

4. W terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji, o której mowa w ust. 3, wojewoda doręcza dysponentowi Funduszu przewidywany harmonogram przekazywania środków Funduszu na zadania przeznaczone do dofinansowania. Harmonogram sporządza się w układzie miesięcznym.

Art. 35. Do procedury udzielania dofinansowania zadań mostowych ze środków Funduszu, w tym składania wniosków o dofinansowanie, o których mowa w art. 33 ust. 1, oraz sporządzania listy, o której mowa w art. 34 ust. 1, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, z wyjątkiem przepisów dotyczących doręczeń i sposobu obliczania terminów.

Art. 36. 1. Na podstawie informacji, o której mowa w art. 34 ust. 3, wojewoda zawiera umowę z wnioskodawcą o udzielenie dofinansowania zadania mostowego. Przepisy art. 28 ust. 2–7 stosuje się odpowiednio.

2. Do dofinansowania udzielonego na zadanie mostowe przepisy art. 29 ust. 1 i 2, art. 30 oraz art. 31 stosuje się odpowiednio.

3. W terminie do dnia 31 stycznia danego roku wojewoda przedstawia ministrowi właściwemu do spraw transportu sprawozdanie z realizacji zadań mostowych, na które zostało udzielone dofinansowanie w danym województwie, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego.

4. W terminie do dnia 31 marca danego roku minister właściwy do spraw transportu przedstawia Prezesowi Rady Ministrów zbiorcze sprawozdanie z realizacji zadań mostowych, na które zostało udzielone dofinansowanie, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego.

Art. 37. 1. Minister właściwy do spraw transportu koordynuje sposób realizacji zadań wynikających z ustawy.

2. W ramach uprawnień, o których mowa w ust. 1, minister może w szczególności żądać przedstawienia informacji i udostępnienia dokumentów.

3. Minister właściwy do spraw transportu ustala wzór listy, o której mowa w art. 24 ust. 5, oraz wzór sprawozdań, o którym mowa w art. 29 ust. 3 i art. 36 ust. 3, do których stosowania zobowiązani są wojewodowie.

4. Wzory dokumentów, o których mowa w ust. 3, są udostępniane w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw transportu.

Art. 38. 1. Właściwy zarządca drogi informuje użytkowników dróg, za pośrednictwem tablicy informacyjnej, o realizacji zadania powiatowego, zadania gminnego albo zadania mostowego z udziałem środków Funduszu.

2. Tablica, o której mowa w ust. 1, jest umieszczana na drodze albo moście realizowanych w ramach zadania objętego dofinansowaniem, przez okres nie krótszy niż 5 lat od dnia oddania zadania do użytkowania.

3. Tablica, o której mowa w ust. 1, zawiera w szczególności informacje dotyczące:

- 1) nazwy Funduszu;
- 2) nazwy zadania objętego dofinansowaniem;
- 3) kwoty udzielonego dofinansowania ze środków Funduszu.

4. Minister właściwy do spraw transportu może określić wzór tablicy, o której mowa w ust. 1, do którego stosowania są obowiązane jednostki samorządu terytorialnego, które uzyskały dofinansowanie ze środków Funduszu.

5. Wzór tablicy, o którym mowa w ust. 4, jest udostępniany w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw transportu.

Art. 39. 1. W terminie od dnia 1 stycznia do dnia 31 stycznia każdego roku, Minister Obrony Narodowej wskazuje Prezesowi Rady Ministrów zadania obronne, wykonywane w ramach przygotowań obronnych państwa ujęte w programach obronnych, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1541 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 374), rekomendowane do sfinansowania ze środków Funduszu.

2. Prezes Rady Ministrów zatwierdza zadania obronne do sfinansowania ze środków Funduszu wskazane zgodnie z ust. 1 albo odmawia ich zatwierdzenia, w formie pisemnej. Minister Obrony Narodowej informuje ministra właściwego do spraw transportu w terminie do dnia 31 marca każdego roku o rozstrzygnięciu, w którym Prezes Rady Ministrów wskazał zadania obronne do sfinansowania.

3. Do procedury udzielania finansowania na zadania obronne ze środków Funduszu nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

4. Minister właściwy do spraw transportu zawiera z właściwą jednostką samorządu terytorialnego umowę o udzielenie finansowania zadania obronnego zatwierdzonego przez Prezesa Rady Ministrów zgodnie z ust. 2. Minister właściwy do spraw transportu przekazuje projekt umowy do zaopiniowania Ministrowi Obrony Narodowej.

5. Do umowy, o której mowa w ust. 4, przepisy art. 28 ust. 2–7 stosuje się odpowiednio.

6. Do finansowania udzielonego na zadanie obronne przepisy art. 29 ust. 1 i 2, art. 30 oraz art. 31 stosuje się odpowiednio, przy czym zadania wojewody wykonuje minister właściwy do spraw transportu.

7. Umowa, o której mowa w ust. 4:

- 1) podlega ochronie zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 742);
- 2) nie stanowi informacji publicznej w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2011 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1429 oraz z 2020 r. poz. 695).

Rozdział 4

Przepisy zmieniające, dostosowujące, przejściowe i końcowe

Art. 40–42. (pominięte)⁶⁾

Art. 43. Tworzy się Fundusz Dróg Samorządowych.

Art. 44. Do rozliczania dotacji z budżetu państwa przeznaczonych w ustawie budżetowej na rok 2018 na dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przebudowy, budowy lub remontów dróg powiatowych i dróg gminnych, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 5b ustawy zmienianej w art. 42⁷⁾ w brzmieniu dotychczasowym, stosuje się przepisy dotychczasowe.

⁶⁾ Zamieszczone w obwieszczeniu.

⁷⁾ Artykuł zawiera zmiany do ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 45. 1. Na podstawie listy projektów zakwalifikowanych do otrzymania w 2019 r. dotacji, o której mowa w art. 42 ust. 2 pkt 5b ustawy zmienianej w art. 42⁷⁾ w brzmieniu dotychczasowym, wojewodowie sporządzają listy zadań rekomendowanych do uzyskania dofinansowania ze środków Funduszu Dróg Samorządowych, w podziale na drogi gminne i drogi powiatowe, w tym drogi zarządzane przez prezydentów miast na prawach powiatu.

2. Listy, o których mowa w ust. 1, obejmują:

- 1) listę podstawową, na której umieszcza się zadania rekomendowane do dofinansowania do wysokości środków przeznaczonych na dofinansowanie w danym województwie ustalonej na podstawie informacji, o której mowa w art. 46 ust. 5;
- 2) listę rezerwową, na której umieszcza się zadania rekomendowane do dofinansowania, które nie zmieściły się w wysokości środków przeznaczonych na dofinansowanie w danym województwie ustalonej na podstawie informacji, o której mowa w art. 46 ust. 5, do kwoty stanowiącej równowartość 50% kwoty tych środków.

3. Sporządzając listy, o których mowa w ust. 1, wojewodowie ustalają wysokość dofinansowania dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego z uwzględnieniem przepisów art. 14 i art. 20 ust. 2.

4. Wojewodowie przekazują listy, o których mowa w ust. 1, ministrowi właściwemu do spraw transportu w terminie 21 dni od dnia otrzymania od tego ministra informacji o wysokości kwoty przewidzianej w planie finansowym Funduszu Dróg Samorządowych na dane województwo w celu dofinansowania zadań, o których mowa w ust. 1.

5. Do udzielenia dofinansowania ze środków Funduszu Dróg Samorządowych na zadania, o których mowa w ust. 1, przepisy art. 25 ust. 2–4, art. 26–31 oraz art. 38 stosuje się odpowiednio.

Art. 46. 1. Pierwszy plan finansowy Funduszu Dróg Samorządowych sporządza jego dysponent na okres od dnia sporządzenia planu do dnia 31 grudnia 2019 r.

2. Projekt planu, o którym mowa w ust. 1, jest sporządzany w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

3. Podmioty, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, 4 i 5, nie później niż w terminie 7 dni od dnia wejścia w życie ustawy, przekazują dysponentowi Funduszu Dróg Samorządowych prognozę wpłat, przychodów i zysków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, 4 i 5, na rok 2019.

4. Projekt planu, o którym mowa w ust. 1, podlega uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych w terminie 5 dni roboczych od dnia jego przekazania przez dysponenta Funduszu Dróg Samorządowych.

5. Dysponent Funduszu Dróg Samorządowych, w terminie 5 dni roboczych od dnia uzgodnienia planu, o którym mowa w ust. 4, informuje wojewodów o wysokości środków przeznaczonych na dofinansowanie zadań powiatowych oraz zadań gminnych na dane województwo, z uwzględnieniem przepisów wydanych na podstawie art. 8.

6. Zmiana planu finansowego, o którym mowa w ust. 1, podlega uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych w terminie 5 dni roboczych od dnia jego przekazania przez dysponenta Funduszu Dróg Samorządowych. Do zmiany planu finansowego przepisów art. 29 ust. 12 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych nie stosuje się.

7. W przypadku naboru wniosków o dofinansowanie, o których mowa w art. 23 ust. 1 oraz art. 33 ust. 1, ze środków Funduszu Dróg Samorządowych przeznaczonych na dofinansowanie zadań, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 i 2, w roku 2019, a także zadań, o których mowa w art. 45 ust. 1:

- 1) analizy, o której mowa w art. 25 ust. 2 pkt 1,
- 2) zatwierdzenia, o którym mowa w art. 26 ust. 3 pkt 2,
- 3) udzielenia dofinansowania, o którym mowa w art. 34 ust. 3

– dokonuje się na podstawie planu finansowego, o którym mowa w ust. 1.

Art. 47. Minister właściwy do spraw transportu ustala wzór listy, o której mowa w art. 24 ust. 5, oraz wzór sprawozdania, o którym mowa w art. 29 ust. 3, w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 48. W terminie do dnia 30 września 2026 r. minister właściwy do spraw transportu przedstawi Radzie Ministrów ocenę funkcjonowania przepisów ustawy, w szczególności w zakresie poziomu wykorzystania środków Funduszu Dróg Samorządowych na dofinansowanie lub sfinansowanie zadań, o których mowa w art. 4 ust. 1.

Art. 49. 1. Wypłata środków z Funduszu Dróg Samorządowych na dofinansowanie lub sfinansowanie zadań, o których mowa w art. 4 ust. 1, możliwa jest do dnia 31 grudnia 2028 r.

2. Wniosków o dofinansowanie, o których mowa w art. 23 ust. 1, dotyczących zadań, których realizacja wykracza poza rok 2028, nie umieszcza się na liście, o której mowa w art. 24 ust. 5.

Art. 50. 1. Środki Funduszu Dróg Samorządowych, o których mowa w art. 5, niewykorzystane do dnia 31 grudnia 2028 r., podlegają przekazaniu na rachunek dochodów budżetu państwa w terminie do dnia 31 stycznia 2029 r.

2. Środki Funduszu Dróg Samorządowych, o których mowa w art. 5, wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem lub pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości, zwracane po dniu 31 stycznia 2029 r., podlegają przekazaniu na rachunek dochodów budżetu państwa.

3.⁸⁾ Środki Funduszu Dróg Samorządowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3, przekazane w 2018 r. mogą być wykorzystane do dnia 31 grudnia 2019 r.

Art. 51. 1.⁹⁾ Maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie Funduszu Dróg Samorządowych wynosi w roku:

- 1) 2018 – 1,1 mld zł;
- 2) 2019 – 0,5 mld zł;
- 3) 2020 – 1,6 mld zł;
- 4) 2021 – 1,6 mld zł;
- 5) 2022 – 1,6 mld zł;
- 6) 2023 – 1,6 mld zł;
- 7) 2024 – 1,6 mld zł;
- 8) 2025 – 1,6 mld zł;
- 9) 2026 – 1,6 mld zł;
- 10) 2027 – 1,6 mld zł.

2. Minister właściwy do spraw transportu monitoruje wykorzystanie limitów wydatków, o których mowa w ust. 1, oraz jest odpowiedzialny za wdrożenie mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 3.

3. W przypadku gdy wielkość wydatków po pierwszym półroczu danego roku budżetowego wyniesie więcej niż 65% limitu wydatków przewidzianego na dany rok, stosuje się mechanizm korygujący polegający na obniżeniu wielkości środków przeznaczonych na wydatki w drugim półroczu o kwotę stanowiącą różnicę między wielkością tego limitu a kwotą przekroczenia wydatków, w szczególności przez proporcjonalne zmniejszenie w drugim półroczu danego roku budżetowego w każdej umowie, o której mowa w art. 28, przewidującej udzielenie dofinansowania ze środków, wysokości limitu wydatków o wskaźnik stanowiący iloraz kwoty przekroczenia wydatków Funduszu Dróg Samorządowych w pierwszym półroczu i limitu wydatków Funduszu Dróg Samorządowych przypadającego w drugim półroczu.

4. W przypadku gdy wielkość wydatków w poszczególnych miesiącach jest zgodna z planem finansowym Funduszu, przepisu ust. 3 nie stosuje się.

Art. 52. 1. Maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na wykonywanie zadań ministra właściwego do spraw transportu wynikających z ustawy wynosi w roku:

- 1) 2018 r. – 0 zł;
- 2) 2019 r. – 788 126 zł;
- 3) 2020 r. – 867 804 zł;
- 4) 2021 r. – 875 150 zł;
- 5) 2022 r. – 882 496 zł;
- 6) 2023 r. – 889 842 zł;

⁸⁾ Dodany przez art. 38b pkt 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018 (Dz. U. poz. 2371 oraz z 2018 r. poz. 2383), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.; wszedł w życie z dniem 22 grudnia 2018 r.

⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 38b pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 8; wszedł w życie z dniem 22 grudnia 2018 r.

- 7) 2024 r. – 889 842 zł;
- 8) 2025 r. – 889 842 zł;
- 9) 2026 r. – 889 842 zł;
- 10) 2027 r. – 889 842 zł.

2. Minister właściwy do spraw transportu monitoruje wykorzystanie limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, oraz jest odpowiedzialny za wdrożenie mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 3.

3. W przypadku gdy wielkość wydatków po pierwszym półroczu danego roku budżetowego wyniesie więcej niż 65% limitu wydatków przewidzianych na dany rok, minister właściwy do spraw transportu obniża wielkość środków przeznaczonych na wydatki w drugim półroczu o kwotę stanowiącą różnicę między wielkością tego limitu a kwotą przekroczenia wydatków.

4. W przypadku gdy wielkość wydatków w poszczególnych miesiącach zgodna jest z planem finansowym urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw transportu, przepisu ust. 3 nie stosuje się.

Art. 53. 1. Maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na wykonywanie zadań wojewodów wynikających z ustawy wynosi w roku:

- 1) 2018 r. – 0 zł;
- 2) 2019 r. – 2 648 238 zł;
- 3) 2020 r. – 2 890 353 zł;
- 4) 2021 r. – 2 914 943 zł;
- 5) 2022 r. – 2 939 532 zł;
- 6) 2023 r. – 2 964 122 zł;
- 7) 2024 r. – 2 988 712 zł;
- 8) 2025 r. – 2 988 712 zł;
- 9) 2026 r. – 2 988 712 zł;
- 10) 2027 r. – 2 988 712 zł.

2. Minister właściwy do spraw administracji publicznej monitoruje wykorzystanie limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, oraz jest odpowiedzialny za wdrożenie mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 3.

3. W przypadku gdy wielkość wydatków po pierwszym półroczu danego roku budżetowego wyniesie więcej niż 65% limitu wydatków przewidzianych na dany rok, minister właściwy do spraw administracji publicznej obniża wielkość środków przeznaczonych na wydatki w drugim półroczu o kwotę stanowiącą różnicę między wielkością tego limitu a kwotą przekroczenia wydatków.

4. W przypadku gdy wielkość wydatków w poszczególnych miesiącach zgodna jest z planami finansowymi urzędów obsługujących wojewodów, przepisu ust. 3 nie stosuje się.

Art. 54. 1. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia¹⁰⁾, z wyjątkiem art. 5 ust. 1 pkt 1, 2, 4 i 5 oraz art. 40 i art. 41, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

2. Ustawa traci moc z dniem 1 stycznia 2029 r.

¹⁰⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 19 listopada 2018 r.